

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm, In Tertiam Partem
Divi Thomae. Tomi Qvinque**

Mysteria Vitæ Christi, Et Utrivsqve Adventvs Eivs Accurata Disputatione Ita
complectens, vt & Scholasticæ doctrinæ studiosis, & Diuini verbi
Concionatoribus vsui esse poßit

Suárez, Francisco

Moguntiaë, M.DC.XVI.

1 V. B. Virgo toto tempore vitæ suæ potuerit in gratia crescere per progia
merita.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94022](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94022)

Miracula
in infantia
de Christo
var non e-
lita.

Gela. Pap.

Iren.
Euseb.

non deuit Christum in ea etate miracula facere. Primo, quia cum nondum doceret, nec discipulos haberet, non indigebat miraculis, miracula enim sunt ad doctrinam confirmandam. Deinde, quia si ante etatem conuenientem miracula ederet, vel phantasma putaretur, vel ante conueniens tempus morti traderetur. Denique quia oportuit prius manifestari à Ioanne Baptista, sicut ipse dixit Ioann. 1. *Vt manifestetur in Israel, ego veni in aqua baptizans*: ergo signum est antea non fuisse miraculis manifestatum. Quod tamen intelligendum est, de miraculis ab ipso Christo factis in sui manifestationem, ita vt ipse ostenderet se esse autorem eorum: quod ideo dico, vt excludam mira illa opera, quæ in Christi infantia parata sunt. Nam in illis ex modo, quo fiebant, non ostendebatur ipsum puerum esse autorem eorum, sed à Deo fieri singulari amore, & beneuolentia erga illum. Relinquitur ergo Christum ea etate priuatum vitam egisse, & reliqua omnia, quæ ab eo tunc temporis gesta dicuntur, incerta esse, & apocrypha, vt Gelasius Papa docuit in capitulo Sanctæ Romanæ, decima quinta dist. de quibus videri etiam potest Irenæus libro primo contra Hæreses capite decimo septimo, & quæ ibi Feuadentius notat. Ethæc de infantia, & priuata vita Saluatoris sufficiant, quæ hoc loco intermittenda est, vt quæ de B. Virgine dicenda superiunt, autem quam ab illa separemur, compleamus.

DISPUTATIO XVIII.

In quatuor Sectiones distributa.

De perfectione meritorum, & gratia Beata Virginis.

Intinimus in principio huius materie triplicem Virginis sanctificationem, & solum primam explicuimus (quoniã de illa fere sola Diuus Thom. quæstio. 27. differuit) superest igitur, vt de secunda, quæ per totum illius vitam durauit, ac demum de tertia, quæ in fine vite illi in præmium data est, sermonem instituamus. Quoniam verò secunda sanctificatio per propria merita potissimè facta est, & cum illa coniuncta fuit aliorum donorum gratia, scientia, ac sapientie perfectio, de his omnibus hoc in loco disputabimus eodem fere ordine, quo in priori tomo de huiusmodi donis animæ Christi collatis differuimus. In præsentem autem disputationem solum de meritis ac perfectione gratiæ sanctificantis, quam Beata Virgo obtinuit, in sequenti verò de donis scientiæ, & sapientiæ, postea de gratiis gratis datis dicemus.

SECTIO I.

Verum Beata Virgo, toto tempore vite suæ potuerit in gratia crescere per propria merita.

Post primam sanctificationem, Beatam Virginem suis meritis ac operibus magnum gratiæ augmentum consequutam esse, compertum est. Diximus enim supra non fuisse à principio Beatam sed viatricem: gratia autem viatoris augeri potest per bona opera (vt fides docet) quanto ergo Virginis opera fuerunt meliora, tanto vberius gratiæ augmentum per ea mereri potuit, quod euidentius ex dicendis constabit. Solum igitur disputari potest, an hæc potestas merendi, & augendi gratiam durauerit in Beata Virgine toto tempore mortalis vite. In qua re neminem inuenio, qui negauerit potuisse Virginem crescere in gratia vsque ad filij con-

ceptionem, quia eo tempore potuit semper ad maiorem perfectionem tendere, & ex fide & charitate magis, ac magis operari, & nunquam vltimam perfectionem gratiæ consequuta est, quamdiu filium non concepit. Vnde Gabriel Angelus, qui eam gratia plenam appellauerat, deinde subiunxit, *Spiritus Sanctus superueniet in te*, vt nimirum *superimpleret eam* (vt Bernardus dixit) id est, vt abundantiori gratia, & sanctitate cumlaret, vt ceteri Patres exponunt. Videantur, quos in primo tomo citauimus, disputatione octaua, sectione septima & octaua, dum tractarem, quomodo Beata Virgo meruerit esse mater Dei, condignam illi dignitati dispositionem merendo: totum enim illud meritum incarnationem filij antecessit.

De tempore autem ab incarnatione filij vsque ad mortem fuit quorundam opinio, Beatam Virginem non potuisse amplius mereri, neque in gratia crescere. In hanc sententiam, quamuis cum timore inclinat Scotus in 4. distinctione 4. quæstione sext. ad quinrum, Almain. in 3. distinctione, 3. quæstione 3. Possunt etiam citari Richardus ibi articulo primo, quæstione quarta, & Alensis 3. parte quæstione 9. memb. 3. articulo secundo, §. secundo, ad primum, quatenus dicunt Beatam Virginem post conceptionem filij non potuisse peccare, quia erat in statu plenæ gratiæ, & perfectæ charitatis. Et Diuus Thomas supra, quæstione 27. articulo quinto, ad secundum, quatenus dicit gratiam Virginis fuisse consummatam in conceptione filij, & Diuus Bernardus in sermone 51. de conceptione, qui dicit Virginem in filij conceptione, accepisse tantam gratiam, quantum accipere potest viatrix creatura, ac denique Damascenus orat. 1. de dormitione Deiparæ, ubi ita loquitur, *Mors enim eos, id est, alios sanctos, perficit, beatosque ostendit, id videlicet ipsis afferens, vt in eorum virtutem nulla iam mutatio cadat: minime tamen hoc in te usurpabimus, neque enim mors tibi beatitudinem attulit, neque migratio perfectionem conciliauit. Omnium etenim bonorum initium, medium, & finis, securitas etiam, ac vera confirmatio in illa seminis experte conceptione posita fuit.* Fundamentum huius sententiæ solum esse potest, quia de cuius Beatam Virginem ad concipiendum filium perfectissimè præparari, ac disponi, ergo verisimile est accepisse tunc gratiam, quantum pura creatura capere potest, non igitur habuit postea, quo ultra progrediretur.

Hæc verò sententia mihi probabilis non est, quare sine vlla dubitatione dicendum existimo, potuisse Virginem post filij incarnationem crescere in gratia. Ita sumo ex Diuo Thoma, dicta quæstio. ne 27. articulo quinto, ad secundum, ubi triplicem perfectionem gratiæ Virginis distinguit: primam qua disposita fuit, vt esset idonea mater Christi: secundam, quam accepit in conceptione Christi: tertiam, quam habet in gloria. Et quamuis expressè non dicat hanc vltimam, & consummatam gratiam in intentione fuisse maiorem ceteris: tamen reuera hoc etiam intendit, ita enim præfert tertium statum secundo, sicut secundum primo: & similia habet opusculo 60. articulo tertio. Et eandem doctrinam alijs verbis insinuat Rupertus libro sexto in Cantica, non longe à principio, dicens Virginem in sua prima sanctificatione fuisse vt auroram, in filij conceptione vt lunam, in morte vt solem, quia semper perfectiorem gratiam habuit. Et sub hac ipsa metaphora Aurora explicauit optimè eandem doctrinam Bonauentura in speculo Mariæ capite 9. & Bonauent. 11. expressius docuit hanc conclusionem Durand. Durand. in tertio, distinctione 3. quæstione 4. dicens, licet Beata Virgo post filij conceptionem non potuerit peccare, potuisse tamen mereri, quia erat purè viatrix. Idem Gabriel. ibi quæstio. 2. articulo 3. dub. 1. Gabr. inde enim probat Virginem habuisse libertatem ad actus præceptos, etiam post filij conceptionem, quia

Bernard.

Scotus.
Almain.
Richar.
Alens.

D. Thom.

Bern. Sen.

Damas.

D Thomi

Post Christi
incarnatio-
nem cresce-
re in gratia
Virgo po-
tuit.

Rupert.

Bonauent.

Durand.

Gabr.

P 4 quia

Vega.

Sotus.

Obiect.

Responsio.

Obiectio.

quia alias non potuisset mereri, nec de facto meruisset eliciendo actum bonum, quod reputat omnino falsum, idemque tenet Ocham, quem ibi citat. Eandem sententiam docuit Vega lib. 10. in Tridentinum, cap. 2. cuius verba, quia probabiles rationes continent, referam. Quis enim, inquit, neget ipsam sanctiorem, & gratiorem Deo fuisse, postquam filium Dei concepit, peperit, nutrivit, & pro nobis patienter tulit in cruce mori? si fieri potest, ut gravior sit aliquis apud Deum uno tempore, quam alio, nescio, quemadmodum possit quis credere, tam parum apud Deum fuisse tanta illa, ac precellentia obsequia, ut non eam, post ipsa, multo habuerit caviorem, & gratiorem? Nam quod quidam existimant, datam ei esse in conceptione filij Dei totam gratiam, quam postea meritura erat, somnium est absque ullo fundamento, contra legem Dei effectum, quod eadem facilitate, qua dicitur, merito est contemnendum. Item docuit Sotus in 4. d. 3. articulo. 2. eisdem ferè verbis.

Quis ambigat, quin, cum merita premium precedant, per tam egregia omnium virtutum officia, quae post sacratissimum partum accumulavit, cumulator etiam in dies, & excellentior illi accresceret gratia? fuit quidem gratia plena ante conceptionem filij, quantum par erat, ut fieret Christi mater: at amen gratia illa non fuit eo modo summa, ut non posset deinceps meritis augeri. Eandem denique sententiam ceteri Theologi in 3. dist. 3. supponere videntur ut certam, & Patres ubique disputant de obsequiis B. Virginis in Christum, & de doloribus, ac cruciatibus, quos in eius nece sustinuit. Tandem ratione probatur primò, quia (ut benedicti auctores dicunt) per se incredibile est, tot labores, & dolores ex perfectissimo amore, & charitate pro Christo susceptos nullius fuisse meriti apud Deum, aut personam Virginis illi gratiorem, & caviorem non reddidisse.

Dicit aliquis, etiam Angeli exhibent Deo multa ministeria, & obsequia, & ex perfecto amore: & tamen neque merentur, neque fiunt illi gratiores. Christus quoque per sua opera non reddebatur gravior Deo. Sed differentia inter hos sanctos, & Virginem, veritatem hanc illustrat, & rationem eius à priori ostendit. Primò enim Beata Virgo quamdiu in corpore mortali vixit, non fuit beata, neque in statu comprehensoris secundum animam (ut in superioribus probatum est) ergo per fidem semper ambulavit, ergo erat in statu merendi, ergo poterat mereri augmentum gratiae. Quia ex parte gratiae nullum erat impedimentum, cum nondum esset in termino, & ipsa de se augeri posset in infinitum, neque alia conditio ad hoc meritum necessaria deerat. Nisi quis fingat singularem legem in Virgine, vel potius exceptionem à lege communi, de potestate merendi in statu viæ, quæ conficta esset, & sine fundamento, & in Virginis potius detrimentum poneret, quam utilitatem. Melius est enim cuilibet viatori posse mereri, quam sine fructu operari: sed hæc potestas concessa est omnibus viatoribus, cur ergo dicemus negatam esse Virgini, eo præsertim tempore, quo perfectius operata est? Exemplum ergo de sanctis Angelis adductum, non est accommodatum, cum illi in termino sint. Neque etiam exemplum de Christo Domino est ad rem: tum quia ob dignitatem suæ personæ erat infinite gratus: tum præterea, quia etiam ille secundum animam fruebatur Deo, & ut licet non erat viator: tum etiam, quia ut viator fuit, mereri potuit, & alijs, & sibi quatenus capax erat alicuius præmij, ergo negandum non est Beatam Virginem mereri potuisse, sed non potuit mereri alijs de condigno, ergo sibi: ergo potuit per merita in gratia crescere: quia nec ratione dignitatis suæ personæ, nec ratione status erat incapax huius augmenti.

Sed dici potest, Beatam Virginem potuisse quidem toto vitæ suo tempore mereri non augmentum gratiae de nouo obtinendo, sed iam obrentum,

A Potuit enim Deus eo momento, quo filium concepit, dare illi omnem gratiam, quam toto tempore vitæ suæ meritura erat: iam enim Deus omnia illa merita præuidebat, & poterat illorum præmium statim conferre, decuisse autem videtur, saltem gratiae augmentum illi statim præbere, ut Beata Virgo, simul ac mater Dei effecta est, fieret illi gratissima, atque charissima. Sed hæc evasio in primis sine fundamento conficta est, præter ordinariam legem, exactamque, ac propriam merendi rationem, quæ postulat, ut meritum antecedit præmium, & principium meriti ipsum meritum, præsertim in eadem persona. Præterea principium meriti nunquam cadit sub meritum: si autem tota gratia, quæ futura erat præmium meritorum Virginis, antecessisset tempore eadem merita, necessario fuisset principium illorum. Nam gratia, quæ antecedit in operante executionem operum, est principium eorum, quatenus apud Deum grata, & meritoria sunt: meruisset ergo Beata Virgo ipsum principium meriti: quod neque in Christo Domino concedimus. Rursus vix potest intelligi ille modus meriti, & præmij nisi omnino immutando omnes leges, ac conditiones merendi. Quod ita declaro, quia si Beata Virgo à principio incarnationis habuit omnem gratiam intentionem, quam perpetuo esset habitura, ergo ex illo tempore potuit elicere actus charitatis æquales in intentione ipsi gratia. Quia gratia de se non est otiosa: sed efficax ad operandum iuxta totam perfectionis suæ latitudinem: & si in aliquo puro viatore ita nunquam operari potuit, maximè in Virgine, quæ nunquam diuinæ gratia restitit, neque obstaculum eius efficaciae opposuit, operabatur ergo ex tota intentione habitus gratiae, & charitatis, sed per vnum actum charitatis ita intentum meretur homo æqualem intentionem habitus (ut ex materia de gratia, & de charitate suppono) ergo Beata Virgo vel post vnum actum suæ gratiae adæquatum nihil persequentes meruit (quod improbatum est) vel ampliorem, quam receperat, meruit gratiam. Nisi quis fortasse dicat, tam singulis actibus æqualibus, quam omnibus simul eandem omnino gratiam veluti pluribus titulis meruisse, sicut de Christo Domino dici solet. Sed hoc non rectè dicitur, Christi enim meritum fuit infinitum, & ideo non potuit esse intensius maius in multis actibus, quam in vno, in Virgine autem meritum singulorum actuum erat finitum, & vnumquodque capax noui præmij, non ergo poterat omnibus ex æquo satishi vno, & eodem finito præmio, seu gratiae augmento. Denique aliorum hominum merita non ita remunerantur (ut suppono) cur ergo dicemus Beatam Virginem in hoc deterioris fuisse conditionis?

Superest respondeamus testimonijs initio positjs. Diuus Thomas, cum dicit Beatam Virginem in conceptione filij fuisse in gratia consummatam, non intelligit de consummatione simpliciter, quæ solum futura est in gloria: sed de consummatione, per quam ita confirmata est in bono, ut amplius peccare non posset. Vnde sic inquit, in conceptione filij consummata est in gratia confirmante eam in bono. Et idem est reliquorum Scholasticorum sensus, vno, vel alio excepto. Ad testimonium sancti Bernardini responderetur, verisimile esse Beatam Virginem in conceptione filij habuisse maiorem gratiam, quam vllus viator in statu viæ nunquam habuerit: non tamen inde sit, habuisse tunc tantam gratiam, quam iam ipsamet in statu viæ habitura erat.

Ad Damascenum (cuius verba difficilia sunt, & per exaggerationem dicta) respondeo intelligendum esse de perfectione gratiae, quoad omnis mali remotionem, & perfectam securitatem, & confirmationem in bono: non verò quoad omnem intentionem, seu perfectionis modum, aliàs ex eisdem

Responsio.

Responsio. ad argumentum in oppositum.

Augu.

Dama.

Per se opera augm gratia vltima gloria.

dem verbis colligi posset Beatam Virginem ab eo tempore, quo filium concepit, fuisse plenè, ac perfectè Beatam.

Ad ultimam coniecturam responderetur plenitudinem gratiæ Virginis non repugnare augmento, semper enim ab instanti conceptionis plena fuit: quia semper habuit quicquid pro temporis opportunitate conueniens fuit, & dignitatem eius decuit: semper tamen magis, ac magis impleri potuit, quia hoc ipsum eidem dignitati, ac meritis eius debitum erat. Quocirca, sicut dignitati matris non fuit debitum, vt ad statum gloriæ subitò tunc eleuaretur, ita neque, vt omne gratiæ augmentum illi conferretur: sed quod viatoris statui esset proportionatum, sufficiensque principium perueniendi ad statum gratiæ consummatæ, seu gloriæ Deiparæ consentaneum. Et hoc sensu etiam dici potest accepisse in conceptione filij omnem gratiæ perfectionem, non formaliter, sed quasi in radice. Quo sensu explicari etiam Bernardinus, & Damascenus possent. Sit ergo certum, Beatam Virginem quamdiu hic vixit, potuisse mereri.

SECTIO II.

Virum Beata Virgo in singulis actibus, singulisque momentis vite sue perfectè, & quasi continuè mereretur.

Exposita potestate merendi, quam Beata Virgo toto tempore vite habuit, sequitur, vt actum, seu perfectum exercitium huius potestatis explanemus. In qua re illud solum in genere certum est, Beatam Virginem meruisse suis actibus, perfectumque gratiæ augmentum consequutam esse, quoniam illa potestas non fuit otiosa, sed in actum prodijt multo perfectius, quam in cæteris iustis. Vnde Augustinus de bono coniugali, capite vigesimo quinto. *Quasi, inquit, Maria merita, quis ignorat?* & Damascenus libro quarto, capite decimo quinto, creuisse dicit sicut *olivam fructiferam*. A nobis verò specialius explicandum est, qualis fuerit perfectio huius meriti, tam in multitudine actuum, quam in perfectione (vt ita dicam) intensiua, & extensiua, eiusque continuatione.

Dico ergo primo, Beatam Virginem per omnes ac singulos actus humanos, quos in mortali vita post primam sanctificationem exercuit, augmentum charitatis, gratiæ, & gloriæ meruisse. Dixi post primam sanctificationem, quia per actum, quo se ad illam disposuit, licet primam gloriam meruerit, non tamen gratiam, & augmentum eius, vt in superioribus docui. Probatur ergo, quia in primis Beata Virgo nullos habuit actus indeliberatos, neque inter deliberatos habuit aliquem malum (vt in superioribus demonstratum est) ergo omnes actus eius fuerunt moraliter boni (quia non datur actus indifferens in indiuiduo, in eo præsertim qui perfectò modo operatur) ergo omnes fuerunt meritorij, quia (vt per se credibile est) omnes actus suos frequenter referebat in DEVM magna charitate dilectum, quia nullum habebat inordinatorum affectuum impedimentum. Vnde verisimile est frequentissimè, ac ferè sine intermissione, quamdiu vigilabat, de Diuinis rebus cogitasse, mentemque suam in Deo fixam habuisse. Cum enim plenum dominium suorum actuum haberet, nunquam præter voluntatem suam distrahebatur, voluntariè autem non auertebat mentem à Diuina contemplatione, nisi fortasse corpo-

ris imbecillitas; aut necessitas eam compelleret, quod raro accidere poterat. Ad externas enim actiones peragendas satis erat interiorem mentis attentionem remittere, quanquam non omnino suspenderetur: vt autem corruptibile corpus id ferre posset, in causa erat, quod summa facilitate, & iucunditate in Diuinis meditationibus versabatur. Testis est Ambrosius, libro secundo, de Virginibus in principio, qui eleganter virtutum officia, quibus Beata Virgo apud Deum promerebatur, describit. Inter alia, *Intenta, inquit, operi, verecunda sermone, arbitrium mentis solita non hominem, sed Deum querere, & infra. Vt ipsa corporis species simulacrum fuerit mentis; figura probitatis, & iterum, Hac ad ipsos ingressus Angeli inuenta domi in peneralibus sine comite, ne quis intentionem abrumperet, ne quis obstreperet. Neque enim comites feminas desiderabat, quæ bonas comites cogitationes habebat.* Nihil ergo in singulis operationibus Beatæ Virginis ad rationem meriti de condigno deesse poterat.

Dico secundo. Ita meruit per singulos actus, vt augmentum statim augmentum gratiæ, quod promerebatur, obtineret. Hæc conclusio probari potest iuxta varias Theologorum sententias, de augmento gratiæ, & charitatis per nostra merita. Quidam enim existimant omne gratiæ augmentum, quod iustus meretur (sive per intensos, sive per remissos actus illud mereatur) statim conferri. Quæ sententia valde probabilis semper mihi visa est, quia meritum est sufficiens causa præmij, & idè, si ratione status non repugnat, statim confertur. Et in hac sententia, conclusio posita euident est. Alij verò censent, non dari statim augmentum gratiæ, nisi meritum eius in actu intensiori, ac feruentiori fundetur: & in hac sententia probanda est conclusio sumpto alio principio, scilicet Beatam Virginem semper respondisse Diuinæ gratiæ vocanti, tantumque cooperatam fuisse, quantum poterat iuxta mensuram Diuinæ gratiæ, quæ illi conferebatur. Quod probo primò, quia quicquid perfectionis in genere gratiæ sanctificantis alicui puræ creaturæ concessum est, non est Beatæ Virgini denegatum (vt initio huius materiæ ostendimus) sed illa gratiæ perfectio data in primis est Angelis sanctis (vt constat ex prima parte quæstione 62. articulo sexto) & nonnullis hominibus saltem aliquo tempore vitæ, vt Beato Francisco post vocationem suam, vsque ad mortem: quod facilius credi potest de Paulo, ac reliquis Apostolis: & per se probabile est, in tanta multitudine, ac varietate donorum gratiæ, hoc etiam fuisse aliquibus hominibus diuinitus datum, maximè igitur Beatæ Virgini. Secundo ita explicatur, quia in Beata Virgine nihil fuit, quod eam impediret, ac retardaret, quominus Diuinæ gratiæ cooperatur quantum posset, quia ne habebat formitem, neque vllam potentiarum deordinationem: ergo sicut sancti Angeli propter hanc causam omnino cooperati sunt Diuinæ gratiæ, ita etiam Beata Virgo. Præsertim: quia licet in conditione naturæ esset inferior, in diuinis donis erat superior, & ab Spiritu Sancto facile poterat tam accommodatè, tamque suauiter semper moueri, vt pro mensura vocationis responderet. Ex hoc ergo principio ita concludo: Beata Virgo quando amabat Deum semper operabatur ex tota efficacia charitatis, & gratiæ, tam habitualis, quam actualis, seu mouentis: ergo semper ita operabatur, vt mereretur augmentum gratiæ, & se disponeret ad illud statim obtinendum. Probatur consequentia, quia verisimile est actum sic elicium à charitate esse intensiorem habitu, à quo procedit, quia habitus de se est sufficiens principium actus æqualis, quod si accedat specialis DEI motio, facile elicet intensiorem. Quod si quis contendat, Beatam

Vir-

August.

Damasc.

De singula
vita Virgo
augmentum
gratiæ me-
ritatur, &
gloriæ.